

Masarykova Univerzita  
Pedagogická fakulta  
Katedra speciální pedagogiky

**Výskumný projekt**  
(Seminární práce)

Bc. Jana Hřčová  
UČO: 385557  
SPSMP\_MTO2

**Téma:** Koncepcia Snoezelen v Slovenskej republike

**Problém:** Význam Snoezelenu pri práci s jednotlivcami so špeciálnymi vzdelávacími potrebami na Slovensku

Koncepcia Snoezelen (vyslovuj snuzelen) je jednou z alternatívnych metód práce s osobami s rôznym druhom postihnutia alebo narušenia. Je špecifická tým, že nekladie žiadne nároky na intelekt a schopnosti jednotlivca a realizuje sa v špeciálne upravenom, príjemnom prostredí so svetelnými efektmi, hudbou, a ďalšími pomôckami na stimuláciu všetkých zmyslov. U jednotlivca vyvoláva pocit pohody, uvoľnenia a zároveň pôsobí stimulujúco.

V zahraničí sa Snoezelen uplatňuje už takmer 40 rokov, ale na Slovensku má pomerne krátku históriu (od roku 2004). Napriek tomu je v zariadeniach, kde sa využíva obľúbenou formou práce (výpovede pedagógov, ktorí so Snoezelenom majú skúsenosti). Cieľom zamysleného výskumu je zistiť súčasný stav využívania Snoezelenu u osôb so špeciálnymi vzdelávacími potrebami.

**Výskumná otázka – hlavná:** Aké je ponímanie Snoezelenu v súčasnosti v SR?

**Výskumné otázky – vedľajšie:**

1. Aká je hlavná cieľová skupina Snoezelenu?
2. Aký je prínos Snoezelenu pre jednotlivcov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami?
3. Aké sú problémy s uplatňovaním Snoezelenu?

**Výskumná stratégia:**

V našom prípade volíme kvantitatívny výskum a to z nasledovných dôvodov: budeme oslovovať väčší počet inštitúcií a priame pozorovania alebo rozhovory by neboli možné. Výsledky výskumu budeme interpretovať pomocou grafov a tabuliek. O fenoméne máme dostatok informácií a sformulovali sme hypotézy.

**Teoretická hypotéza:**

Snoezelen pozitívne ovplyvňuje rozvoj osobnosti jednotlivcov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami

**Pracovné hypotézy**

1. Najpočetnejšou cieľovou skupinou Snoezelenu sú osoby s viacnásobným postihnutím
2. Najčastejším cieľom Snoezelenu je relaxácia

3. Hlavnou prekážkou pri realizácii multisenzorických miestností je ich finančná náročnosť

### **Konceptualizácia:**

Snoezelen - pod pojmom snoezelen sa skrýva multifunkčná metóda, ktorá sa realizuje v obzvlášť príjemnom a upravenom priestore (prevažne v bielej miestnosti) a prostredníctvom svetelných a zvukových prvkov, vôní a hudby vyvoláva zmyslové pocity. Tieto prvky pôsobia uvoľňujúco, ale aj stimulujúco na najrôznejšie oblasti vnímania. Táto cielene vytvorená ponuka riadi a usmerňuje dráždenie, prebúdza pozornosť, vyvoláva spomienky, vplýva na vzťahy. Snoezelen vytvára pohodu a v pokojnej atmosfére sa človek zbavuje strachu a zároveň pociťuje istotu a bezpečie. Snoezelen je teda terapiou a zároveň aj stimuláciou ([www.isna.de](http://www.isna.de)).

Multisenzorická miestnosť/prostredie – špecificky štrukturované prostredie, ktoré ponúka stimuly pre viaceré zmysly ([www.aamse.us](http://www.aamse.us)).

### **Operacionalizácia:**

Indikátor č. 1

Jednotlivci so špeciálnymi vzdelávacími potrebami:

- jednotlivci s mentálnym postihnutím
- jednotlivci s telesným postihnutím
- jednotlivci so zrakovým postihnutím
- jednotlivci so sluchovým postihnutím
- jednotlivci s poruchou autistického spektra
- jednotlivci s viacnásobným postihnutím (kombinácie vyššie uvedených)
- jednotlivci s ADD/ADHD

Indikátor č. 2

finančná náročnosť

- potreba sponzorských peňazí
- vykrytie nákladov z viac ako jedného grantu/projektu

### **Výber výskumnej populácie a výskumného vzorku**

#### **Výskumná populácia**

Zariadenia a inštitúcie pracujúce s osobami so špeciálnymi vzdelávacími potrebami

## **Výskumná vzorka**

Zariadenia a inštitúcie pracujúce s osobami so špeciálnymi vzdelávacími potrebami, ktoré majú zriadené multisenzorickú miestnosť/uplatňujú koncepciu Snoezelen.

## **Výber výskumného vzorku**

Použijeme účelový výber vzorku. Počet zariadení so Snoezelenom na Slovensku nie je príliš veľký. Podľa našich odhadov celkový počet zariadení je približne 30 (predchádzajúce prieskumy, interné materiály o.z. 3lobit). Oslovíme všetky zariadenia, o ktorých vieme, že vo svojej praxi Snoezelen používajú.

## **Spôsob zberu dát**

Dotazník s uzavretými a otvorenými otázkami. Niektoré otvorené otázky vyžadujú pomerne vyčerpávajúcu odpoveď, ale to je našim zámerom, zistiť pohľad daných odborníkov na problematiku a taktiež by bolo náročné formulovať dané otázky uzavreté.

Pre ilustráciu uvádzame časť dotazníka.

### **1. Kedy bola vo vašom zariadení vybudovaná multisenzorická miestnosť?**

### **2. Odkiaľ ste sa o Snoezelene dozvedeli?**

- odborná literatúra
- seminár/školenie
- od pracovníkov iného zariadenia
- informácie na internete
- iné (uved'te).....

### **3. Popíšte vybavenie multisenzorickej miestnosti vo Vašom zariadení**

### **4. Pre akú cieľovú skupinu je snoezelen určený?**

- deti s viacnásobným postihnutím
- deti s ľahkým mentálnym postihnutím
- deti so stredne ťažkým mentálnym postihnutím
- deti s ťažkým mentálnym postihnutím
- deti s hlbokou mentálnou retardáciou
- deti s autizmom
- deti s poruchami pozornosti a aktivity
- deti so špecifickými poruchami učenia
- iné (uved'te prosím konkrétne).....

### **4. Snoezelen vo Vašom zariadení sa uplatňuje ako:**

- voľnočasová aktivita
- forma terapie

- pedagogické podporné opatrenie

**5. Aké sú ciele uplatňovania metódy Snoezelen vo Vašom zariadení? (v prípade, že chcete označiť viac možností, očísľujte ich prosím podľa dôležitosti. Číslo 1 – najdôležitejší/najčastejší cieľ a pokračujte v číslovaní, kým neoznačíte posledný cieľ.)**

- relaxácia
- stimulácia zrakového vnímania
- stimulácia sluchového vnímania
- rozvoj hmatu
- stimulácia vestibulárneho a propioceptívneho aparátu
- rozvoj komunikačných zručností
- budovanie sociálnych vzťahov
- znižovanie agresívneho/autoagresívneho správania
- rozvoj kognitívnych schopností
- zvýšenie záujmu o okolie
- učenie sa princípu kauzality (príčiny a následku)
- rozvoj hrubej a jemnej motoriky

**6. Forma práce v multisenzorickej miestnosti je:**

- individuálna
- skupinová
- obidve uvedené

**7. Ako často navštevujú žiaci/klienti školy/zariadenia multisenzorickú miestnosť?**

**8. Pozorujete pozitívne vplyvy Snoezelenu na deti/klientov vo Vašom zariadení? Ak áno, popíšte aké.**

**9. Je snoezelen prístupný aj pre externých záujemcov?**

- áno
- nie

**10. Má niektorý z pedagógov, ktorý realizuje Snoezelen kvalifikáciu ISNA alebo iný doklad o absolvovaní akreditovaného kurzu?**

- áno kvalifikáciu ISNA
- iný doklad (uvedte názov kurzu a školiacu inštitúciu/osobu).....
- nie

**11. Spolupracujete s iným zariadením na Slovensku alebo v zahraničí ohľadom Snoezelenu?**

- áno so zariadením na Slovensku (uvedte ktoré).....

- áno so zariadením v zahraničí (uved'te ktoré).....

- nie, nespolupracujeme so žiadnym iným zariadením

**12. Stretli ste sa s nejakými prekážkami pri realizácii Snoezelenu vo vašom zariadení?**

(v prípade viacerých odpovedí označte poradie: 1 – najzávažnejšia prekážka, posledné očíslované – najmenej závažná)

- s nedostatkom financií na vybavenie miestnosti

- s nedostupnosť vhodných pomôcok/produktov

- s nedostatkom informácií o koncepcií

- nedostatok odbornej literatúry o problematike v slovenskom jazyku

- iné (uved'te.....)

- nestretli sme sa so žiadnymi problémami

**13. Aká je podľa Vás perspektíva ďalšieho rozvoja metódy Snoezelen vo vašom zariadení?**

**Možné etické alebo praktické problémy**

Z hľadiska etiky by nemal nastať žiaden problém, keďže dotazník a výskum celkovo nezisťuje žiadne citlivé ani intímne informácie

Z praktického hľadiska vidím problém v niektorých otvorených otázkach dotazníka, pretože sa od respondenta považuje pomerne vyčerpávajúca odpoveď.

**Zoznam literatúry:**

- FERGUON, D., YOUNG, H. *Exploring Multi-Sensory Rooms. A Practitioners Hands on Guide*. West Yorkshire: Spacekraft Limited, 2000. 106 s. ISBN 978-0-95384-490-6.
- FOWLER, S. *Multisensory Rooms and Environments*. London: Jessica Kingsley Publishers, 2008. 256 s. ISBN: 978-1-84310-462-9.
- HULSEGGE, J., VERHEUL, A. *Snoezelen - eine andere Welt*. 6. Auflage. Marburg/Lahn: Lebenshilfe-Verlag, 1997. 195 s. ISBN 3-88617-091-8.
- MERTENS, K. *Snoezelen - eine Einführung in die Praxis*. Dortmund: Verlag modernes Lernen, 2003. 142 s. ISBN 3-8080-0518-1-
- MERTENS, K. *Snoezelen - Anwendungsfelder in der Praxis*. Dortmund: Verlag modernes Lernen, 2005. 288 s. ISBN:3-8080-0577-7.

- Oriechiková, H., Hřčová, J. *Snoezelen*. Ružomberok: Verbum - vydavateľstvo Katolíckej univerzity v Ružomberku, 2010. 88 s. ISBN 978-80-8084-639-8.
- PAGLIANO, P. *Using a Multisensory Environment*. London: David Fulton Publishers, 2001. 128 s. ISBN 1-85346-716-2.
- PONECHAOVÁ, D. *Snoezelen - Úvod do tématiky*. Bratislava: 3lobit, o. z., 2009. 15 s.
- SCHWANECKE, F. *Snoezelen - Möglichkeiten und Grenzen in verschiedenen Anwendungsbereichen*. Marburg: Lebenshilfe-Verlag, 2004. 160 s. ISBN 3-88617-310-0.
- SHAPIRO, M. et al. The Efficacy of Snoezelen in the Management of Children with Mental Retardation who exhibit maladaptive behaviours. *The British Journal of Developmental Disabilities*, 1997, roč. 43, č. 85, část 2. s. 140 - 155.

Doporučuji výzkum zásadně promyslet, zejména se rozhodnout, zda budete dělat hypotézy (ty je pak nutné správně formulovat a dotazník – ve vašem případě to spíš vypadá na scénář rozhovoru kvůli mnoha otevřeným otázkám; nebo váš výzkum bude odpovídat formulaci výzkumných otázek a nebude mít hypotézy ani dotazník. V této podobě projekt dobrý není – zejména nelze měřit kauzální vztah (vliv snoezelenu) tak jak navrhujete!!!